

Angela MARTIN

Valentina

roman

POLIROM
2023

Cuprins

<i>Mulțumiri</i>	5
Partea întâi. Viața la ea acasă.....	7
Partea a doua. Scene vieneze	325
Partea a treia. File de jurnal.....	521
<i>Glosar</i>	535

— Și uite și barjele alea cum merg în convoi, transportă țevi de beton și cherestea... Și dincolo, pe celălalt mal, vezi unde?, la iugoslavi, altă barjă-cisternă!

Se ridicaseră amândoi în picioare.

— Noi nu avem așa ceva pe Mureș, își întoarse Cezar capul spre tanti Lia, dezamăgit. Noi avem numai caiace.

În culmea entuziasmului, tânărul îl scutură de umeri:

— Insula Ada Kaleh! Ai auzit de ea, nu?

Da, învățase despre ea la geografie: era cunoscută de pe vremea lui Herodot.

— Ia uitați-vă! Minaretul!... Ce zici, Cezar, îți place? Și-acolo e o femeie cu un măgăruș, îi atrase atenția tanti Lia. Vai, sărăcuțul, cară în spate un sac mai mare ca el!

Între timp, se ridicase și ea: făcându-și loc între cei doi băieți, coborî fereastra. Un curent de aer rece îi izbi în față răvășindu-le părul, dar, ținându-se cu mâinile de cant, continuă să stea toți trei cu capul în direcția de mers.

— Știi prin câte țări trece Dunărea?

— Da: prin Germania, Ungaria... nu, stai!, Austria e prima, pe urmă Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia și România. Prin șase! i le numără Cezar pe degete.

— Bravo, ești băiat deștept! îl mângâie pe ceafă celălalt.

Tanti Lia nu-și mai încăpea în piele de mândrie. S-o fi întrebat pe ea, și n-ar fi știut să le înșire pe toate la minut, cum veneau la rând. Mai uitase unele lucruri de când terminase școala. Dădu să ridice geamul, dar tânărul o rugă să-l mai lase așa până după Turnu Severin, să vadă mai întâi Podul lui Traian.

— Alt pod al lui Traian? se miră Cezar. Că și noi avem unul peste Mureș!

— Alt pod, dar muuult, muuult mai vechi... caută tânărul să-i stârnească curiozitatea.

Dunărea își liniștise apele între maluri și curând se zăriră ruinele unui picior de pod cu zidăria din cărămidă la vedere,

înnegrită pe alocuri parcă de zgură și pătată de rugină. În goana trenului, parcă o luaseră cu ei în stop-cadru.

— Când te gândești – spuse băiatul – că a trebuit să se nască la Damasc un sirian cu numele Apollodor, el să ajungă să fie la Roma arhitectul lui Traian, să-i facă împăratului un pod pe care să circule romanii cuceritori de la un castru la altul pe ambele maluri ale Dunării... și, astăzi, malurile să fie locuite de alte nații: aici de români, dincolo de iugoslavi.

— Iar noi să trecem acum pe lângă ruinele aceluia pod. Pe lângă Podul lui Traian, conchise didactic tanti Lia. Ți place istoria? îl întrebă pe tânăr.

— O, foarte mult! Tocmai de-asta vin acum la București, să dau admiterea la Facultatea de Istorie. Poimâine am proba scrisă.

— Da? se entuziasmă Cezar. Ți ținem pumnii!

— Ai să reușești, îl asigură tanti Lia. De unde ești?

— Din Țiria.

— Din Țiria?! Consătean de-al lui Slavici, vasăzică! râse ea. Te pomenești că te cheamă și Ghiță!

— Nu, Iorgovan, râse și el.

— Ei, tot din proza lui Slavici!

— Nu, zâmbi băiatul sfios, mi-au pus numele după un iorgovan alb pe care îl avea mama în curte. La noi așa se cheamă liliacul, iorgovan.

— Ca la noi, la Arad, îi zâmbi ea.

— Și străbunica mea are iorgovan în curte. Are trei copăcei: unul cu flori albe și doi au florile lila, intră în vorbă Cezar.

Discuția despre Slavici însă îl depășise – încă nu învățase despre el la română, drept care, după ce se prezentă la rândul lui, reveni la arhitectul lui Traian:

— Iorgovane, așa-i că tot Apollodor a făcut și planurile pentru Columna lui Traian?

— Da, bineînțeles, ca și pentru „Tropaeum Traiani“ de la noi, de la Adamclisi.

— Da? Asta nu știu!

— E un monument ridicat în cinstea aceluiași împărat, la câțiva ani după ce a fost construit podul. Un trofeu, după cum îl arată și numele, în amintirea victoriei de la 106 împotriva dacilor. Iar Adamclisi este un sat din Dobrogea.

Dar Cezar se gândea tot la minaret. Încet-încet, după ce Iorgovan îi explică de ce se afla minaretul acela acolo – Cezar auzise pentru prima oară cuvântul „minaret” – și de ce insula se numea Ada Kaleh, vorbele se întoarseră din trecut spre viitor. Cezar îi povesti că în august va merge în tabără la mare, la Năvodari, Iorgovan despre cum își închipuia că-i va fi viața de student, la sute de kilometri depărtare de casă, într-un oraș total necunoscut. Când trenul opri în Gara de Nord, încă mai aveau multe să-și spună, așa că se despărțiră pe peron cu mari promisiuni de a se revedea.

Gara de Nord era, firește, mai mare decât gara din Arad. Din păcate, trenul staționat, din care tocmai coborâseră la primul peron, le bloca vederea în lateral spre celelalte linii, iar în fața lor era o mare îmbulzeală. Tanti Lia îl luă de mână pe Cezar, temându-se să nu-l piardă prin mulțime. Când nu puteau răzbi să meargă unul lângă altul, îi întindea mâna în spate, iar el, din urmă, se ținea de ea. Astfel înaintau, ferindu-se când de călătorii ce veneau din față, când de hamalii îmbrăcați în halate gri, împingând ba într-o direcție, ba în alta, niște platforme pe roți încărcate cu bagaje voluminoase. Unii, ca să se dea oamenii la o parte, trăgeau câte-un țignal ascuțit din fluierătoare pe care și-o țineau atârnată de gât pe un șnur. Lumea fremăta, se legăna fără-ncetare, luându-i la mijloc pe călătorii abia coborâți din tren și făcându-i să avanseze deodată cu torentul ce îi purta pe sus spre ieșire. Ajunși, în fine, afară, sub coloanele monumentale, Cezar compară fără să vrea gările – cea din care plecase și cea în care sosise: Gara de Nord din București, străjuită de șirul acela de coloane reci, era ca un templu; Gara Arad, ca un castel: avea la fațadă

două turnuri țuguiate încadrând trei porți din lemn cu geam, cea din mijloc fiind protejată de un acoperiș de sticlă cu marginea curbată ca de bonetă scrobită. Dar acesta nu fusese decât un gând fugitiv. Atenția îi fu captată de un bărbat tânăr, blond, musculos care le tăie deodată calea. O salută pe tanti Lia, luându-i în același timp din mână geanta de voiaj, apoi îi conduse la o limuzină Volga, neagră.

— Nu mergem mult, locuim destul de aproape, îl preveni tanti Lia pe Cezar, după ce se instalaseră, de parcă lui nu i-ar fi plăcut să meargă cu mașina.

O, ba da, îi plăcea, și încă mult! Dar ea nu găsisese atunci, pe loc, să-i spună altceva mai bun.

— Gata, am ajuns, îl anunță nu peste mult, când șoferul opri mașina și veni să-i deschidă portiera.

Apoi, luându-le-o înainte, se aplecă puțin și le împinse cu o mână portița joasă de metal, iar ei intrară în curtea pietruită, având pe o singură latură a peronului din fața intrării un strat cu flori. Sub copertina vărgată în verde și alb, apăru în verandă, numai în maiou, nenea Ușakov:

— *Zdravstvuite, daragoi drug!*¹ îl salută pe Cezar, distrat.

— *Zdravstvuite, tavorișci!*² îi răspunse Cezar, îmbujorat de plăcere, doar învăța rusa la școală!

Dând-o pe rusește, gazda, desigur, glumea, pentru că de vorbit vorbea româna perfect. Băiatul îl găsi numai decît foarte simpatic, deși doamna Mohor nu putea să-l sufere. I-o spusese de atâtea ori Liei verde-n față. Cel puțin așa reieșea din ceea ce îi ajunsese lui la urechi. Și nici tanti Lia nu părea deloc săracă, așa cum o căina Bunuța ei.

Oricum, aceasta era prima oară când Cezar îl vedea la față pe nenea Ușakov. N-avea să fie și ultima. Altminteri, în săptămâna cât stătuse în București, îl purtase tanti Lia de dimineața

1. „Bună ziua, dragă prietene!” (rus.).

2. „Bună ziua, tovarășe!” (rus.).

până seara prin tot orașul. Zicea să-i arate cât putea mai mult capitala. Întâi și-ntâi îl plimbă cu troleibuzul. Ce minune! Nu mai văzuse în viața lui un autobuz cu coarne pe acoperiș. Luară unul din stație de la Piața Victoriei. Oprise legănându-se cât era de mare, ca o lăcustă albastră, venită pe roți, cu fața transparentă, lătăreață în chip de parbriz. Ochii – dreptunghiulari și disproporționat de mici – îi erau aplicați dedesubt, de parcă cineva îi abătuse fruntea pe caroserie, iar deasupra corpului, nu tocmai în creștet, purta două tije din metal, ca niște coarne lungi și subțiri conectate oblic la două linii paralele, aeriene. Sunt electrice, îi explicase tanti Lia. Ușile se deschiseră cu un pufnet, iar Cezar urcă treptele nerăbdător. Înăuntru, troleibuzul era spațios, luminos, curat, se vedea că e nou. Când porni din stație, își luă un mic avânt, atât cât să-l facă apoi să plutească, parcă, lin și silențios. Câteva scaune erau ocupate de trei-patru călători, în rest erau goale, așa că Cezar putu să-și aleagă locul cum pofti, în față, la geam. Îl vedea și pe șofer cum conduce, vedea și înainte, prin parbriz, și prin fereastra laterală, peisajul în desfășurare. Când apăru pe partea stângă Arcul de Triumf, își schimbă și el locul, veni și se așeză pe stânga, lângă tanti Lia, să-l vadă de aproape. Dar troleibuzul trecu repede, nu-i dădu timp s-o întrebe despre monument, nemaivorbind că în clipa următoare, la curbă, se auzi deodată un trosnet urmat de un zgomot înfundat, de parcă cineva ar fi deșertat pe acoperișul troleibuzului un sac mare de cartofi. Șoferul opri troleibuzul nemulțumit, deschise ușile și se dădu jos. Își pusese în mers o pereche de mănuși mari și, manevrând niște frânghii groase, începu să tragă de coarnele troleibuzului. Le balansă de mai multe ori în jos, dar și într-o parte și alta, pe urmă le dădu iar drumul în sus până nimeri să le restabilească, în fine, contactul cu liniile aeriene. „Ah, ce-o să-i mai povestesc lui Costi“, își spunea Cezar bucuros.

Coborâră la Casa Scânteii și traversară piața grăbindu-se să ia același troleibuz, dar în sens opus. Clădirea uriașă prin

fața căreia treceau se înălța cumva străină de loc. Era nouă și poate că nici locul nu se obișnuise cu ea. Fațada ei îi urmărea de la distanță și parcă nu se mai termina.

O fetiță brunetă cu pletele-n vânt, care îi depăși cu bicicleta sunând din clopoțel, îi aminti lui Cezar de maică-sa.

— Telefonăm diseară, să vedem dacă a venit acasă? spuse hotărât Cezar fără să mai precizeze cine trebuia să fi venit acasă.

Tanti Lia, care, îngrijorată, se gândea în clipa aceea tot la Valentina, îi răspunse mecanic:

— Sigur că da! Sigur că da!

27

Nici nu simțiseră cum s-a dus săptămâna, hoinărind mereu prin oraș. Telefonul lui tanti Lia se defectase chiar a doua zi – „n-are ton“, i se plânsese ea, punându-i lui Cezar receptorul la ureche –, dar, cum ei nu stăteau deloc pe acasă, n-avea rost să-l reclame la Deranjamente.

— Ar fi păcat să ne încurce ziua un depanator, îi explică, fiindcă nu se știe la ce oră va veni.

Vineri dimineață însă telefonul își revenise din senin: la nouă, pe când își luau micul-dejun în sufragerie, numai ce-l auziră sunând. Era Laurian, de la Minister:

— Săru'mâna, Lia! Sunt în București, răsună glasul lui atât de tare, încât îl auzi de la distanță și Cezar.

Pe urmă, din cauza emoției nu-l mai auzi. Se sculă de la masă și așteptă nerăbdător lângă tanti Lia să i-l dea și pe taică-său să vorbească:

— Alo, Tata?

— Salut! Ce faci, bucureșteanule? îl ironiză Laurian.

Tonul lui amical îi plăcu lui Cezar, încât se fâstăci și nu-și găsi pe loc cuvintele ca să-i răspundă prompt și serios la întrebare.